

Harju maakonnas Kose vallas Virla külas Lembitu kinnistu eraldistel 7 ja 11 lageraie, eraldisel 15 aegjärgse raie ja eraldistel 18 ja 20 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Osaühing LANDEKER (registrikood 10647932) volitatud esindaja Raido Tammik'u 04.06.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹, § 41 lõige 15 ja metsa majandamise eeskirja¹ (edaspidi MME) § 22 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Lembitu kinnistu (registriosa nr 24736650, katastriüksus katastritunnusega 36302:003:0107) eraldistel 7 ja 11 lageraie, eraldisel 15 aegjärgse raie ja eraldistel 18 ja 20 sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Osaühing LANDEKER volitatud esindaja Raido Tammik esitas 04.06.2024 Keskkonnaametile metsateatised, millega kavandab Lembitu kinnistu eraldistel 7 (0,53 ha, 205 tm) ja 11 (0,5 ha, 167 tm) lageraie, eraldisel 15 (0,95 ha, 104 tm) aegjärgset raie, eraldisel 20 (0,38 ha, 30 tm) sanitaarraie ning eraldisele 18 (0,47 ha) on teatatud metsakahjustusest (kahjustatud puuliigiks on kuusk ja kahjustajaks tüvekahjurid). Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) vastavalt nr-te 50001021759, 50001021762, 50001021763, 50001021754 ja 50001021757 all.

Keskkonnaamet viis Lembitu kinnistu eraldisel 18 läbi metskaitseeksperimenti, millega tuvastati metsakahjustus. Keskkonnaamet otsustas lähtuvalt puistu seisukorrast määrata alale sanitaarraie. Sanitaarraie ala suurus on 0,47 ha ja hinnanguline raiutav maht 78 tm.

Kavandatud tööala paikneb Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndis. Metsise püsielupaigas kehtib looduskaitseseaduses (edaspidi LKS) sätestatud kaitsekord keskkonnaministri 13.01.2005 määruse nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine” (edaspidi kaitse-eeskiri) erisustega. Virla metsise püsielupaiga piiranguvöönd kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluva Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala koosseisu.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 nr 88 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹, § 41 lõige 15 ja MME § 22 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet teavitas 02.07.2024 haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste nr 50001021759, 50001021762, 50001021763, 50001021754 ja 50001021757 menetlustähtaja ületamisest (kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr 13-4/24/13367 all).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Lembitu kinnistu eraldistel 7 ja 11 kavandatakse lageraiet. Lageraie on uuendusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 1), mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 6). Lageraie korral raiutakse raielangilt ühe aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud, välja arvatud seemnepuudeks jäetavad 20–70 hajali või mõnepuuliste gruppidega paiknevat mändi, arukaske, saart, tamme, sangleppa, künnapuud või jalakat ühe hektari kohta ja elujõuline järelkasv ning säilikpuud ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikud puud või nende säilinud püstiseisvad osad (MS 29 lõige 1). Lageraie eesmärgiks on seega metsa uuendamine, uue metsapõlve rajamine.

Lembitu kinnistu eraldisel 15 kavandatakse aegjärgset raiet. Aegjärgne raie on turberaiena uuendusraie, mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 4 punkt 1 ja lõige 6, MS § 30 lõige 1). Aegjärgse raie eesmärgiks on metsa järk-järguline uuendamine. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna (MS § 30 lõige 2). LKS § 14 lõige 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektidel tuleb valik- ja turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” punkti 2 kohaselt ei tohi 65%-lise ja suurema algtäiusega puistu esimese rinde täiust aegjärgse raie esimese järguga viia madalamale kui 50%. Lembitu kinnistu kehtivate metsa inventeerimisandmete (registreeritud 04.06.2024) kohaselt on eraldise 15 puistu esimese rinde täius 85%. Seega, antud juhul ei tohi puistu esimese rinde raiejärgne täius langeda alla 50%.

Lembitu kinnistu eraldisel 20 kavandatakse sanitaarraiet. Sanitaarraie on hooldusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 2). Sanitaarraie eesmärgiks on nakkusallikaks olevate või kahjurite paljunemist soodustavate puude, samuti ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude metsast eemaldamine ning selle tegemine ei tohi ohustada elustiku mitmekesisust (MS § 28 lõige 7

punkt 3, § 31 lõige 3). Sanitaarraie korras on lubatud raiuda MME §-s 7 toodud tunnustele vastavaid puid ning MME § 6 lõike 3 kohaselt ei tohi sanitaarraie tegemisel puistu täius langeda alla 30%.

Eraldisel 18 on teatatud metsakahjustusest. Metsaomanik või tema esindaja esitab Keskkonnaametile metsateatise metsaregistrisse kandmata olulise metsakahjustuse kohta (MS § 41 lõige 1 punkt 2). MS mõistes loetakse mets oluliselt kahjustatuks, kui kahjustuse tõttu on: alates latimetsa arenguklassist elujõuliste puude esimese rinde rinnaspindala väiksem kui puistu esimese rinde rinnaspindala lubatud alammäär pärast harvendusraiet (MS § 41 lõige 2 punkt 2).

Keskkonnaameti metsahoiu vanemspetsialist Teet Tamm teostas 17.06.2024 Lembitu kinnistu eraldisel 18 metsakaitseeksporti välitöö, mille kohaselt eraldise 18 puhul on tegemist lageda alaga, kus kasvavad üksikpuude rinde puud ning veel kasvavatest kuuskedest on suurem osa kuuse-kooreüraskite rüüste tagajärjel kuivanud. Eraldisel kasvavad veel elusad kuused on väga hõredate võradega ning kuuskede okkad on suures osas juba kollaka varjundiga. Puistu tervislik seisund on kiiresti halvenev. Eraldisel leidub üle 0,5 m kõrgusi järelkasvu kuuski hinnanguliselt 1200 tk/ha ja kaski 700 tk/ha. Metsakaitseeksportisiga on soovitud teostada sanitaarraiet 0,47 ha suurusega alal, hinnanguline raiemaht 78 tm. Planeeritava sanitaarraie eesmärgiks on nakkusallikaks olevate või kahjurite paljunemist soodustavate puude, samuti ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude metsast eemaldamine ning selle tegemine ei tohi ohustada elustiku mitmekesisust (MS § 28 lõige 7 punkt 3, § 31 lõige 3). Sanitaarraie korras on lubatud raiuda MME §-s 7 toodud tunnustele vastavaid puid

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Lembitu kinnistu asub Harju maakonnas Kose vallas, kus kehtib Kose Vallavolikogu 22.06.2021 otsusega nr 284 kehtestatud Kose valla üldplaneering², millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud MME §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

² Kättesaadav: <https://kosevald.ee/uldplaneering>

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Lembitu kinnistu katastriüksuse 36302:003:0107 sihtotstarve on 100% maatulundusmaa ning see asub hajaasustuspiirkonnas.

Eraldistel 7 ja 11 kavandavad raiealad piirnevad samal kinnistul varem registreeritud raiealadega (jäävad väljapoole Virla metsise püsielupaika): eraldistel 8 (0,24 ha) ja 9 (0,25 ha) on registreeritud harvendusraie hinnangulise raie mahuga vastavalt 9 tm ja 4 tm ning eraldisele 7 kavandatud raieala piirneb lisaks veel eraldistel 5 (0,32 ha) ja 6 (1,52 ha) asuva raiealaga, kus on registreeritud lageraie hinnangulise raie mahuga vastavalt 38 ja 410 tm (registrikanded vastavalt nr-tega 50001021760, 50001021761, 50001021755 ja 50001021758, kinnitatud 18.06.2024).

Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana, lageraie järgselt on metsaomanikul kohustus tagada metsa uuenemine (MS § 24 lõige 3, § 25 lõige 1).

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raiealad asuvad jänesekapsa-mustika ja jänesekapsa-pohla kasvukohatüüpides. Raiealadel kasvavad küpse metsa arenguklassi kuuluvad männi ja kuuse enamusega puistud.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raieist otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, kavandatav raieala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatav raieala asub osaliselt Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndis, mis kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluva Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala koosseisu.

Metsise püsielupaigad on kaitse alla võetud eesmärgiga kaitsta II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise väljaspool kaitsealasid asuvaid elupaiku, mida tuleb kaitsta liigi soodsa

seisundi tagamiseks (kaitse-eeskirja § 1). Tingimused metsa majandamisele püsielupaiga piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 4.

Kavandatav raieala asub Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel alal (püsielupaigaga kattuv ala), kus on registreeritud Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva II kaitsekategooria³ kaitsealuse linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaik (registrikood KLO9134360).

Kavandatav raieala kattub kogu ulatuses EELIS-e andmetel II kategooria kaitsealuse linnuliigi kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaigaga (registrikood KLO9124165).

Kavandatava raiealaga piirnevale alale, st raieala 30 m mõjualasse⁴ jäävad loodusedirektiivi⁵ I lisas nimetatud elupaigatüübi rabad (*7110) tunnustele vastavad alad.

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietööga selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava harvendusraie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatava raie mõju keskkonnaelementidele:

Metsise püsielupaiga piiranguvööndis on puidu kokku- ja väljavedu keelatud külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab (kaitse-eeskirja § 4 lõige 9). Pinnast ei kahjustata, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või külmumata pinnaselt kaitseala valitseja nõusolekul, kui pinnas seda võimaldab.

Vesi - raiealal ja selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Veega seotud Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte raietööd ei kahjusta.

³ I ja II kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrusega nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

⁴ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

⁵ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

Välisõhk ja kliima - kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, seega ei mõjuta raie eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatavad raided neid elemente ei mõjuta. Raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied eraldistel 15, 18 ja 20 on kavandatud Kõnnumaa-Väätsa linnualal ja Laukesoo looduslal, millised asuvad ka eraldistel 7 ja 11 kavandatud raiete vahetus mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m). Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktis 18 ja punkti 2 alapunktis 179.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade halvenemisenähtude käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

⁶Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxsa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Laukesoo loodusala ja Kõnnumaa-Väätsa linnuala piires aegjärgse raie tegemisel ning sanitaarraie tegemisel eraldisel 20 säilib antud juhul puistu esimene rinne ning eraldisel 18 teostatava sanitaarraie puhul on tegemist hukkunud puistus olevate üksikpuude rinde puude raiega ning raie käigus säilitatakse eraldisel kasvav kuuse ja kase väga esinduslik järelkasv (ei teki lagedat ala). Puid raiutakse hajali üle raielangi, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Puistu säilib, seega metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu ning olulist mõju ei ole. Raie on kooskõlas kaitse-eeskirjaga ja sellel ei ole olulist mõju Natura 2000 võrgustiku aladele.

Väljaspool Natura alasid kavandatud lageraietega raiutakse väike osa Laukesoo loodusala ja Kõnnumaa-Väätsa linnualaga piirnevast alast võrreldes kogupiiriga. Natura alade kaitse-eesmärgid on tagatud siseriiklike õigusaktidega (sh kaitse-eeskiri ja LKS). Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paikapanemisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Raietel ei ole olulist mõju Natura 2000 võrgustiku aladele.

Kavandatud raiealal ega selle mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m) ei ole Laukesoo loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi metsaelupaikasad, raieala 30 m mõjualasse jäävad loodusdirektiivi I lisas nimetatud Laukesoo loodusala kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübi rabad (*7110) tunnustele vastavad alad. Kuna raiet ei teostata elupaigatüübi alal, siis ei saa elupaigatüüpide pindala väheneda, samuti ei halvene elupaikade kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur.

Raied eraldistel 15, 18 ja 20 on kavandatud Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva linnuliigi metsise kaitseks moodustatud Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndisse, metsise elupaika (registrikood on KLO9134360) ning nimetatud elupaik asub eraldistel 7 ja 11 kavandatud raie vahetus mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m).

Metsise pikaajaliseks kaitse eesmärgiks on stabiilse või kasvava populatsiooni saavutamine (1500–2400 metsisekukke) ja vähemalt 400 mänguasurkonna säilimine. Metsise ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega. Antud ala on kaitse alla võetud Virla metsise püsielupaigana. Metsise püsielupaigad on moodustatud just metsise kaitseks ja nende moodustamisel (sh piiride paikapanemisel ja kaitsekorra määramisel) on arvestatud liigi elupaiganõudluse ja kaitse vajadusega. LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Nagu enamik liike, on ka metsis tundlik paljunemisaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava⁸ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks pesitsusperioodil (sh mänguperioodil) tehtavad metsatööd, trasside raided ning teised metsas tehtavad tööd. Pesitsusaegsed raided võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Isaslindude mänguaeg kestab veebruarist kuni maikuu keskpaigani. Emaslind muneb vahemikus aprilli keskpaigast kuni juuni keskpaigani, haudumine kestab 26 päeva. Pojad kooruvad tavaliselt juuni esimesel poolel. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood.

Metsise paljunemise ja poegade kasvatamise periood jääb ajavahemikku 1. veebruarist kuni 31. juulini. Sel perioodil metsise elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise.

⁸ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kinnitatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava”, leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>

Kuna kavandataval raialal ja selle mõjualas ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärkideks olevate liikide elupaiku, siis kavandatav raie Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja nende vahetus mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m). Mõju metsise püsielupaiga kaitse-eesmärgile (metsis), mis kattub Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Lisaks eelnevalt käsitletule asuvad kavandatavad raialad EELIS-e andmetel II kaitsekategooria linnuliigi kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaigas (registrikood KLO9124165).

LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud.

Kanakulli kaitse tagamisel on oluliseks teabeallikaks „Kanakulli (*Accipiter gentilis*) kaitse tegevuskava” (kinnitatud Keskkonnaameti 02.03.2022 korraldusega nr 1-3/22/70; edaspidi tegevuskava; võimalik tutvuda aadressil <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrTqXK6r?dir=undefined&path=%2FLoomad%2FLinnud&openfile=3668>). Tegevuskava kohaselt on kanakull hajusalt levinud haudelind. Eestis pesitseb 400–600 paari kanakulle, kuid eelmise sajandi lõpul oli arvukus kaks korda kõrgem. Liik on Eesti Punases Nimestikus arvatud ohualtite liikide hulka ning kuulub II kaitsekategooriasse. Kanakull eelistab pesitseda vanas okasmetsas ning peab saagijahti nii metsaaladel kui kultuurmaastikus. Kanakull, kes ehitab oma pesa metsa enamasti suure ja tugeva puu toekatele okstele, asustab väga pesapaigatruu liigina sobivat pesapuistut kaua, isegi mitmete põlvkondade jooksul. Oma pesitsusterritooriumile rajab ta ühe või mitu pesa, mida ta võib erinevatel aastatel vahetada. Peamisteks liiki ohustavateks teguriteks Eestis on pesapaikade hävinemine, toidubaasi vähenemine ning pesitsusaegne häirimine. Ehkki igasugune inimese viibimine pesa läheduses tundlikul perioodil võib kanakulli häirida, on peamiseks häirefaktoriks siiski pesitsusaegsed raietööd. Pesitsusperiood kestab kanakullidel üldjuhul 1. märtsist kuni 31. juulini. Sel perioodil kanakulli elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise. Kuna lindude pesade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine on keelatud (LKS § 55 lg 6¹ p 1), siis ei ole ka pesapuu (selle leidmise korral) raie lubatud.

Raialadel ja nende vahetus mõjualas (kuni 30 m) ei leidu muid kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitsealuste liikide leiukohti.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandataval raiel ei ole olulist kumulatiivset mõju. Seega ei ole kavandataval raiel olulist koosmõju kaitse-eesmärkidele.

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga, MS-ga ja muude õigusaktidega ning eelduslikult olulist koosmõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Vastavalt kaitse-eeskirja § 4 lõikele 9 on metsise püsielupaiga piiranguvööndis keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (kaitse-eeskirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet) võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. LKS § 55 lõige 6¹ sätestab, et keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Metsise paljunemise ja poegade kasvatamise periood jääb ajavahemikku 1. veebruarist kuni 31. juulini kanakullil 1. märtsist kuni 31. juulini. Sel perioodil metsise elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise ning tagab pesitsusrahu ka kanakullile ja ühtlasi tagab pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

Soovitused lähtuvalt metsise elupaiganõudlusest:

1. Säilitada suuri haralisi mände.
2. Hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raiejäätmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt metsiste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele. Soovitused lähtuvalt kanakulli elupaiganõudlusest:

1. Kuni 100 m kaugusel pesapuust mitte raiuda või teha valikraiet.
2. Uuendusraietel jätta säilikuudena üksikuid suure võraga puid vähemalt 15% raie-eelsest puidutagavarast (ca 35 tm), gruppidega, jätta alles surnud puid ja säilitada metsa eririndelisus.

LKS § 14 lõike 6 kohaselt tuleb kaitstaval loodusobjektidel valik- ja turberaie tegemisel arvestada LKS lisas (edaspidi lisa) sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. Lisa punkti 2 kohaselt ei tohi puistu puhul, mille esimese rinde täius enne raiet on 65% ja suurem, aegjärgse raie esimese järguga viia puistu esimese rinde täiust madalamale kui 50%.

MME § 7 kohaselt võib sanitaarraie korras raiuda:

- 1) surnud puid;
- 2) väliselt nähtava tüvemädanikuga ja tüvemädaniku tekitajate viljakehaga puid;
- 3) puid, millel on juurepessu kahjustusega seotud tugev vaiguvool;
- 4) tüvekahjuritest asustatud puid;
- 5) puid, millel enam kui pool võra on pöördumatult kahjustatud, ja kuiva ladvaga puid;
- 6) puid, millel on põlenud juurekaela piirkond ja selle ümbruses paiknev metsakõdu;
- 7) kuuski, mille koor on puiduni kahjustatud vähemalt 10% ulatuses tüve ümbermõõdust ja teiste liikide puid, mille koor on kahjustatud vähemalt 30% ulatuses tüve ümbermõõdust;
- 8) tormiheidet, tormimurdu ja tormi vaalitud puid ning lumemurdu ja lume vaalitud puid.
- 9) Teisi metsata metsamaal või noorendikus paiknevaid üksikpuude rinde puid, mis pole säilikuud.

Metsateatisel märgitud sanitaarraie hinnangulise mahu täitumisel tuleb raie jätkamiseks esitada uus sanitaarraie metsateatis.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitse-õuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Teet Tamm
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond